

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

Propozycja programu	2
Streszczenie	2
Podstawowe informacje	3
Znaczenie programu	4
Motywacja i uzasadnienie programu	5
Analiza wyzwań i potrzeb.....	5
Struktury publiczne i prywatne właściwe dla danego obszaru programowego.....	8
Prawodawstwo właściwe dla danego obszaru programowego.....	9
Pomoc publiczna i zamówienia publiczne.....	10
Uzasadnienie strategii programu.....	11
Cele i wskaźniki programu	15
Cele programu (spodziewane oddziaływanie).....	15
Oczekiwany rezultat programu.....	15
Wyniki programu.....	16
Grupy docelowe programu	18
Ryzyko i niepewność	19
Stosunki dwustronne	22
Partner/ partnerzy programu z krajów darczyńców.....	22
Projekty partnerskie z darczyńcami.....	22
Wnioskodawcy z Państw-Darczyńców.....	23
Projekt predefiniowany	23
Fundusze małych grantów	24
Zagadnienia przekrojowe	24
Dobre rządzenie.....	24
Zagadnienia środowiskowe.....	26
Zrównoważony rozwój gospodarczy.....	26
Zrównoważony rozwój społeczny.....	27
Równość płci.....	27

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

Monitorowanie projektu przez Operatora Programu.....	27
Działania informacyjne i promocyjne	28
Zarządzanie	28
Struktura zarządzania.....	28
Harmonogram indykacyjny, uzależniony od daty akceptacji Programu przez darczyńców	29
Nabory wniosków	30
Wybór projektów	31
Zarządzanie finansowe.....	33
Zmiany w projektach	34
Budżet	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Pozycje budżetowe	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Zaliczka.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Wymagane załączniki do Wniosku w sprawie programu	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Podpisy	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

Propozycja programu

„Lokalne i regionalne inicjatywy na rzecz zmniejszenia nierówności i promowania spójności społecznej” (Local and regional initiatives to reduce national inequalities and to promote social inclusion)

Streszczenie

Problemy społeczne i ekonomiczne mają charakter terytorialny – przekraczający granice jednej jednostki samorządu terytorialnego, stąd w ich rozwiązywaniu należy łączyć siły wielu takich jednostek, organizacji pozarządowych i obywateli z ich terenu. Ponadto, brak jest wzorców i przetestowanych mechanizmów współpracy jednostek samorządu terytorialnego (w szczególności samorządu regionalnego z samorządem miejskim) i partnerów z ich terenu – współpraca ma charakter incydentalny, a obecna konstrukcja systemu finansowania projektów ze środków UE nie promuje realizacji wspólnych projektów. Dlatego też konieczne jest budowanie kompetencji i mechanizmów w zakresie wspólnego identyfikowania i rozwiązywania problemów o charakterze terytorialnym (ponadlokalnym), w szczególności na terenie miast i ich obszarów funkcjonalnych, gdzie skupiony jest kapitał ludzki. Należy podkreślić, że eksperci i praktycy wskazują na potrzebę stworzenia koherentnej polityki miejskiej, której częścią będzie udoskonalenie przepisów wpływających na rozwój i zarządzanie obszarami miejskimi¹. Wyzwaniem dla powyższej polityki jest wzmacnianie współpracy i wymiana doświadczeń między miastami, w tym zwłaszcza tworzenie stałych partnerstw miast oraz tworzenie sieci miast skupionych wokół konkretnych problemów o ponadlokalnym znaczeniu.

¹ Projekt założeń Krajowej Polityki Miejskiej, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, kwiecień 2011

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

W ramach Programu realizowany będzie **projekt predefiniowany** pt. *Budowanie kompetencji do współpracy międzysamorządowej i międzysektorowej jako narzędzi rozwoju lokalnego i regionalnego*, który będzie służył przygotowaniu beneficjentów programu do realizacji właściwych projektów. Projekt predefiniowany będzie wdrażany w partnerstwie między Związkiem Miast Polskich (ZMP) a Związkiem Władz Lokalnych i Regionalnych w Norwegii (KS). Ponadto, ZMP będzie realizował niektóre zadania w ramach ww. projektu w partnerstwie ze Związkiem Powiatów Polskich i Związkiem Gmin Wiejskich RP.

Projekt ZMP i KS, realizowany z pewnym wyprzedzeniem wobec otwartego naboru wniosków w ramach Programu, pozwoli na zorganizowanie serii przedsięwzięć przygotowawczych przed naborem do konkursu grantów, m.in. w zakresie:

- podniesienia kompetencji przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego w Polsce w zakresie współpracy międzysamorządowej (między różnymi jednostkami samorządu) i międzysektorowej (z przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi i innymi przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego) jako narzędzi rozwiązywania problemów społeczno – ekonomicznych na danym terenie,
- zapewnienia wymiany doświadczeń między jednostkami samorządu terytorialnego planującymi przygotowanie projektów składanych w trybie konkursowym.

Szczegóły dotyczące powyższego projektu predefiniowanego znajdują się poniżej w punkcie *Projekt predefiniowany* i załączniku do niniejszej propozycji. .

Projekty wyłonione w trybie konkursowym realizowane będą przez partnerstwa zawiązane pomiędzy różnymi jednostkami samorządu terytorialnego lub między administracją samorządową a partnerami społecznymi. Celem partnerstw będzie opracowanie strategii i planów rozwoju obszarów funkcjonalnych oraz wzmocnienie udziału społeczeństwa obywatelskiego i sektora prywatnego w podejmowaniu decyzji na szczeblu lokalnym i regionalnym.

Realizacja programu przysłuży się do stworzenia sieci współpracy między jednostkami samorządu terytorialnego co pozwoli na poprawę jakości usług świadczonych przez administrację samorządową.

Rezultatem działań realizowanych w ramach programu będą także pilotażowe strategie oraz narzędzia umożliwiające prowadzenie zintegrowanej polityki miejskiej oraz sprawne prowadzenie konsultacji społecznych gwarantujących udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji.

Podstawowe informacje

- nazwa programu

Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

- nazwa obszaru programowego (w nawiązaniu do MoU)

Lokalne i regionalne inicjatywy na rzecz zmniejszenia nierówności i promowania spójności społecznej (Obszar programowy nr 12)

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

- nazwa Operatora Programu

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

- nazwa oraz kraj pochodzenia partnera/ partnerów programu (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Znaczenie programu

Zakres przedmiotowy i cel Programu jest zgodny z celem ogólnym Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014 tj. zmniejszanie ekonomicznych i społecznych różnic na obszarze Europejskiego Obszaru Gospodarczego i wzmocnienie stosunków bilateralnych pomiędzy krajami-darczyńcami a Polską jako krajem-beneficjentem. Głównym celem Programu jest wzmocnienie spójności społecznej i gospodarczej w Polsce, w wymiarze regionalnym i terytorialnym poprzez: (1) wypracowanie/przetestowanie/wzmocnienie/upowszechnienie metod (modeli) współpracy między jednostkami sektora publicznego oraz między administracją publiczną i przedstawicielami partnerów społecznych; (2) przygotowanie rekomendacji legislacyjnych i organizacyjnych, usprawniających współpracę międzysamorządową i międzysektorową.

Jednocześnie, powyższy Program wpisuje się w cel obszaru programowego nr 12 tj. wzmocnienie społecznej i gospodarczej spójności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.

Wraz z opracowaniem i wdrażaniem dokumentu strategicznego jakim jest *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 (KSRR): Regiony, Miasta, Obszary wiejskie* sformułowano nowe cele jakie Polska stawia sobie w tym zakresie, a w szczególności w obszarze wzmocnienia wymiaru miejskiego polityki regionalnej. Rozpoczynają one nowy etap rozwoju polityki regionalnej, opartej na instrumentach służących poprawie efektywności działań związanych z zarządzaniem rozwojem na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, przez odejście od silnie scentralizowanego modelu sprawowania władzy (top-down), na rzecz wzmocnienia wielopoziomowego systemu zarządzania (multi-level governance). Jednym z powyższych instrumentów jest wzmocnienie partnerskiej współpracy pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w realizację polityki na poziomie samorządu terytorialnego, w szczególności współpracy w obszarze miast (np. między władzami miejskimi i regionalnymi) oraz między miastami.

Poprawa jakości zarządzania i współpracy na obszarach miejskich stanowi jeden z priorytetów *Krajowej Polityki Miejskiej*², która jest jednocześnie dokumentem wykonawczym dla ww. KSRR. Zgodnie z jej założeniami polityka miejska jest realizowana poprzez partnerstwo i współpracę podmiotów publicznych i niepublicznych wszystkich poziomów, z zachowaniem zasady subsydiarności.

Na poziomie krajowym trwają prace nad nowym systemem zarządzania rozwojem Polski, w tym polityką miejską, obejmujące między innymi obok wspomnianej powyżej KSRR, przygotowanie Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2011-2010 (ŚSRK)³, *Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*⁴ (KPZK 2030), Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2030 (DSRK) oraz 8 zintegrowanych strategii rozwoju⁵.

² Projekt założeń Krajowej Polityki Miejskiej, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, kwiecień 2011

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

Najistotniejsze dla sformułowania założeń polityki miejskiej są w szczególności zapisy przyjętej przez rząd KSRR oraz rządowego projektu KPZK 2030. Identyfikują one główne cele wobec różnego typu obszarów miejskich w kontekście rozwoju regionalnego i przestrzennego. Wskazują także na ogromne znaczenie rozwoju miast oraz identyfikują działania i instrumenty oddziaływania na rozwój miast, których realizacja wprost implikuje osiągnięcie celów polityki regionalnej i przestrzennej. Wzmocnienie wymiaru miejskiego w realizacji polityk publicznych jest konsekwencją zastosowanego w tych dokumentach podejścia terytorialnego i przyjętych celów rozwojowych kraju, które bazują na wykorzystaniu potencjału obszarów miejskich dla budowy konkurencyjności i dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych zachodzących w miastach na pozostałe obszary, np. wiejskie lub peryferyjne. Wśród głównych idei omawianych dokumentów strategicznych znajduje się zintegrowane podejście, dzięki któremu możliwe jest zwiększenie efektywności i skuteczności podejmowanych działań rozwojowych w ramach różnych polityk publicznych w odniesieniu do danego terytorium⁶.

Ponadto, zgodnie z *Deklaracją z Toledo dot. zintegrowanej rewitalizacji obszarów miejskich* (2010 r.) podkreślone zostało duże znaczenie zintegrowanego rozwoju miast jako narzędzia osiągania celów strategii Europa 2020: rozwoju inteligentnego, bardziej zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu. Wzmocnienie pozycji miast europejskich jest jednym z interesów politycznych Państw Członkowskich UE, w tym Polski, która przygotowując się do kolejnego okresu programowania UE wspiera wzmocnienie wymiaru miejskiego polityki spójności po 2013r⁷.

Motywacja i uzasadnienie programu

Analiza wyzwań i potrzeb

Zgodnie z założeniami Traktatu lizbońskiego, oprócz spójności gospodarczej i społecznej jako jeden z celów wymienia się dodatkowo spójność terytorialną. Z tego względu wymagane są programy/działania, które będą obejmować ten cel, ze szczególnym uwzględnieniem roli miast.

Osiągnięcie spójności terytorialnej możliwe jest wyłącznie poprzez intensywny i stały dialog pomiędzy wszystkimi interesariuszami rozwoju terytorialnego. Tego rodzaju proces współpracy nazywany jest zarządzaniem terytorialnym („territorial governance”). Sektor prywatny (a zwłaszcza przedsiębiorstwa działające w danym regionie lub miejscowości), środowisko naukowe, sektor publiczny (w szczególności władze lokalne i regionalne) i organizacje pozarządowe muszą działać wspólnie na rzecz lepszego wykorzystania kluczowych inwestycji w regionie i

3 Obecnie MRR przygotowuje aktualizację Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015 z horyzontem czasowym 2011-2020.

4 Obecnie projekt tego dokumentu z 25.01.2011 r. opracowany przez MRR jest w fazie konsultacji społeczno-gospodarczych.

5 8 zintegrowanych strategii rozwoju dotyczy: innowacyjności i efektywności gospodarki, rozwoju kapitału ludzkiego, rozwoju transportu, bezpieczeństwa energetycznego i środowiska, sprawnego państwa, rozwoju kapitału społecznego, bezpieczeństwa narodowego RP, zrównoważonego rozwoju wsi i rolnictwa).

⁶ Projekt założeń Krajowej Polityki Miejskiej, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, kwiecień 2011

⁷ jw.

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

rozwiązywania problemów związanych ze zmianami klimatycznymi.⁸ Ponadto, skuteczna realizacja strategii „Europa 2020” wymaga systemu zarządzania, który włącza podmioty zaangażowane w zmiany w państwach członkowskich, i który łączy unijny, krajowy, regionalny i lokalny poziom administracji.

Problemy miast, niezależnie od tego, czy dotyczą degradacji środowiska czy wykluczenia społecznego, potrzebują realnych rozwiązań i bezpośredniego zaangażowania odpowiedzialnych organów, ale również samych mieszkańców czy organizacji ich zrzeszających. W związku z tym, potrzebne są kompleksowe strategie rozwoju miast, w których w sposób przejrzysty wskazane zostałyby mechanizmy zapobiegania/rozwiązywania problemów przy zaangażowaniu wszystkich zainteresowanych jednostek.

W Polsce obecnie jedną z niewykorzystanych możliwości rozwoju miast jest funkcjonowanie w układzie sieciowym, umożliwiające wzrost na zasadzie wymiany wiedzy, doświadczeń i kreatywności. Niedostatecznie wykorzystywana jest obecnie współpraca ośrodków miejskich w ramach sieci miast. A dominującą tendencją jest konkurencja a nie rozwijanie komplementarnych systemów miejskich⁹.

W większości przypadków brak jest współpracy jednostek samorządu terytorialnego na rzecz zintegrowanego planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego w ujęciu funkcjonalnym. W skład obszarów funkcjonalnych miast wchodzi różne jednostki samorządu terytorialnego, w tym gminy (zarówno wielkie miasta – rdzenie obszarów, jak i małe podmiejskie gminy wiejskie, leżące w jego strefie oddziaływania), a także powiaty okalające duże miasta, których kompetencje w znaczącym stopniu współkształtują działania inwestycyjne czy funkcjonowanie rynku pracy na terenie poszczególnych gmin. Samorząd każdej gminy realizuje swoje zadania w dziedzinie planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego na poziomie lokalnym. Jednakże planowanie odbywa się często bez współpracy, czy konsultacji z samorządami gmin sąsiednich, które również znajdują się na obszarze metropolitalnym. Brak koordynacji i współpracy pomiędzy gminami uniemożliwia skuteczne planowanie przestrzenne dla całego obszaru metropolitalnego. Jest to problem bardzo istotny, gdyż realizacja projektów priorytetowych z punktu widzenia całego obszaru metropolitalnego napotyka duże trudności¹⁰.

Ponadto, krajowe organizacje samorządowe dostrzegają kilka znaczących słabości obecnego systemu oraz praktyki zarządzania rozwojem w jednostkach samorządu:

- słabość systemu planowania i zintegrowanego zarządzania strategicznego na poziomie jednostki samorządu, włączając w to wymiar planowania i zarządzania finansowego oraz skuteczną współpracę z partnerami wewnętrznymi (społeczeństwo obywatelskie, sektor prywatny) i monitoring;

⁸ Agenda Terytorialna Unii Europejskiej. W kierunku bardziej konkurencyjnej i zrównoważonej Europy zróżnicowanych regionów. Zaakceptowana na Nieformalnym Spotkaniu Ministrów ds. Rozwoju Miast i Spójności Terytorialnej w Lipsku w dniach 24/25 maja 2007 r.

⁹ „Rozwój miast w Polsce. Raport wprowadzający Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, opracowany na potrzeby przygotowania przeglądu OECD Krajowej Polityki Miejskiej w Polsce”.

¹⁰ Projekt założeń Krajowej Polityki Miejskiej, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, kwiecień 2011

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

– niedostateczną umiejętność koordynacji działań rozwojowych różnych jednostek: pomiędzy samymi gminami, między gminami a powiatami i województwem (brakuje dobrych wzorców i narzędzi, zarówno wdrożeniowych jak i sprawdzonych rozwiązań instytucjonalnych).

Obserwuje się również wciąż niski poziom rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności bierne postawy obywateli w kształtowaniu kierunków rozwoju miast. Dlatego warunkiem dalszego rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych oraz osiągnięcia standardów bogatszych członków Unii Europejskiej jest znacznie szersza partycypacja społeczna w procesie planowania i zarządzania rozwojem miasta, zarówno w sferze gospodarczej, kulturalnej jak i przestrzennej¹¹.

Zakłada się, że w przyszłej perspektywie finansowej Unii Europejskiej (2014-20) większą rolę będą odgrywać środki zwrotne na realizację zintegrowanych programów o charakterze terytorialnym, wymagających zaangażowania wielu partnerów zewnętrznych i wewnętrznych – właśnie ze względu na zasięg i charakter rozwiązywanych problemów społeczno-gospodarczych. Ta sama umiejętność koordynacji i współpracy będzie warunkowała skuteczność realizacji projektów rozwojowych.

W związku z powyższym, głównymi potrzebami, na które odpowiada Program są:

- uwzględnienie kluczowej roli jednostek samorządu terytorialnego, zwłaszcza obszarów miejskich, w procesach rozwojowych (zintegrowane podejście do rozwoju regionalnego, w szczególności do polityki rozwoju miejskiego¹²), jako wsparcie terytorialnego wymiaru polityki spójności;
- wsparcie współpracy jednostek samorządu terytorialnego, zwłaszcza w obrębie obszarów metropolitalnych i aglomeracyjnych oraz samorządu wojewódzkiego i miejskiego w celu budowania wspólnych strategii rozwoju, wymiany dobrych praktyk i doświadczeń;
- zwiększenie zaangażowanie zainteresowanych podmiotów szczebla lokalnego i regionalnego, partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego, tak aby usprawnić realizację zasady partnerstwa i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

Jednocześnie powyższe potrzeby mają charakter komplementarny ponieważ polityka zintegrowanego rozwoju miejskiego zakłada zaangażowanie uczestników spoza administracji i umożliwi obywatelom odgrywanie aktywnej roli w kształtowaniu swojego bezpośredniego otoczenia. Środki te mogą jednocześnie pozwolić na większą pewność planowania inwestycji miejskich. W związku z tym, zaspokajanie powyższych potrzeb jest procesem nierozzerwalnym.

¹¹ jw.

¹² Zgodnie z założeniami Karty Lipskiej na rzecz zrównoważonego rozwoju miast europejskich przyjęta z okazji nieformalnego spotkania ministrów w sprawie rozwoju miast i spójności terytorialnej w Lipsku, w dniach 24-25 maja 2007 r., polityka zintegrowanego rozwoju miejskiego oznacza jednocześnie i sprawiedliwe uwzględnianie obaw i interesów związanych z rozwojem miejskim

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

Właściwie brak jest obecnie instrumentów finansowych, które mogłyby wspierać realizację zakładanych działań w ramach przedmiotowego Programu. Co prawda poszczególne województwa w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych przewidują realizację działań w zakresie polityki miejskiej, ale są to przede wszystkim działania odnoszące się do rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich. Brak z kolei wsparcia zintegrowanego podejścia do polityki miejskiej z zaangażowaniem szerokiego wachlarza zainteresowanych podmiotów. W tym zakresie przedmiotowy Program stanowi instrument wypełniający lukę w finansowaniu takich przedsięwzięć.

Struktury publiczne i prywatne właściwe dla danego obszaru programowego

Minister Rozwoju Regionalnego koordynuje politykę rozwoju na poziomie krajowym, natomiast na poziomie województwa władze regionu (Zarząd Województwa oraz Marszałek), pełnią podstawową rolę w procesie programowania i zarządzania, jak i koordynowania wszystkich działań rozwojowych na poziomie regionalnym. Zakładając że polityka miejska jest integralną częścią polityki rozwoju, kompetencje koordynujące w jej zakresie na poziomie krajowym będzie pełnić MRR, natomiast na poziomie województwa władze regionu¹³.

Na poziomie lokalnym samorząd gminny oraz powiatowy, pełnią kluczową rolę w realizacji polityki miejskiej. Samorząd lokalny realizuje szereg zadań w ramach przyznanej mu samodzielności decyzyjnej i finansowej. Na tym poziomie odbywa się zatem realna implementacja większości zamierzeń rozwojowych wpływających na stan i konkurencyjność obszarów miejskich. Dla sprawnej realizacji polityki miejskiej, system jej realizacji zapewni spójność lokalnych polityk rozwojowych z celami regionalnymi i krajowymi¹⁴.

Również istotnymi uczestnikami kształtowania polityki miejskiej są podmioty prywatne, organizacje pozarządowe i inni przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego, którzy zgodnie z zasadą subsydiarności powinni brać udział w procesie kształtowania ich otoczenia. Istnieje szereg aktów prawnych (ustawa o samorządzie gminnym z 8 marca 1990 roku; ustawa o samorządzie powiatowym z 5 czerwca 1998 roku; ustawa o samorządzie wojewódzkim z 5 czerwca 1998 roku; ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z 24 kwietnia 2003 roku), które dają możliwość czy nawet zobowiązują władze centralne czy lokalne do przeprowadzenia konsultacji oraz włączania partnerów społecznych w procesy decyzyjne. Ponadto, omawiany obecnie projekt *ustawy o wzmocnieniu udziału mieszkańców w samorządzie terytorialnym, współdziałaniu gmin, powiatów i województw oraz o zmianie niektórych ustaw* ma doprowadzić do zmodyfikowania prawodawstwa samorządowego w kierunku znaczącego zwiększenia udziału obywateli w życiu publicznym, wzmocnienia partnerstwa między różnymi rodzajami jednostek samorządu terytorialnego oraz uporządkowania relacji między organami stanowiącymi i wykonawczymi tych jednostek. Niemniej jednak, w praktyce, metody przeprowadzania konsultacji często nie gwarantują rzeczywistego udziału zainteresowanych w tym procesie. Dlatego, tak ważne jest opracowanie jednolitej metodologii, która mogłaby posłużyć jako wzór do prowadzenia efektywnego dialogu społecznego.

¹³ Projekt założeń Krajowej Polityki Miejskiej, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, kwiecień 2011

¹⁴ jw.

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

Prawodawstwo właściwe dla danego obszaru programowego

Na poziomie Unii Europejskiej polityka miejska wspierana była w ramach Inicjatywy wspólnotowej URBAN, której dwie edycje były wdrażane w latach 1994 – 1999 (URBAN I) i 2000 – 2006 (URBAN II). Polska, która stała się państwem członkowskim w 2004 roku nie została objęta inicjatywą URBAN II, ale przystąpiła do Sieci Rozwoju Obszarów Miejskich URBACT (europejski program wymiany wiedzy i doświadczeń promującym zrównoważony rozwój miejski; umożliwia miastom wspólne poszukiwanie rozwiązań będących odpowiedzią na pojawiające się w nich największe wyzwania). Nowym instrumentem wprowadzonym przez Komisję Europejską w obecnym okresie programowania (2007 – 2013) jest inicjatywa JESSICA (*Joint European Support for Sustainable Investment In City Areas*), która umożliwia wykorzystanie funduszy strukturalnych UE w systemie zwrotnym (pożyczki, gwarancje, wkłady kapitałowe), umożliwiając realizację projektów dotyczących trwałego rozwoju obszarów miejskich i przyczyniających się do wzrostu ich atrakcyjności. Dotychczas 4 województwa podjęły decyzję o wdrażaniu Inicjatywy, tj. wielkopolskie, zachodniopomorskie, śląskie oraz pomorskie.

Pomimo faktu, że UE nie posiada formalnych kompetencji w obszarze polityki miejskiej istnieje szereg zaleceń i rekomendacji dot. kierunków rozwoju polityki miejskiej takich jak: *Acquis Urban* (2004 r.), *Porozumienie z Bristolu nt zrównoważonych wspólnot* (Bristol Accord, 2005 r.), *Karty Lipskiej nt zrównoważonych miast europejskich* (2007 r.), *Deklaracji z Marsylii* (2008 r.), *Deklaracji z Toledo dot. zintegrowanej rewitalizacji obszarów miejskich* (2010 r.).

Na poziomie krajowym, *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020* (KSRR) wskazuje na wzmocnienia wymiaru miejskiego polityki regionalnej jako jeden z jej głównych celów. Dokumentem wykonawczym dla powyższej strategii będzie Krajowa Polityka Miejska, której założenia są obecnie szeroko konsultowane z ekspertami, praktykami i wszystkimi szczeblami administracji. KSRR określa relacje pomiędzy rządem i samorządem, przypisując szczególną rolę samorządowi województwa jako koordynatorowi polityki rozwoju w województwie. Wśród najważniejszych podmiotów wymienia także podmioty lokalne czyli władze miejskie, które odgrywają ważną rolę w systemie realizacji polityk publicznych ukierunkowanych terytorialnie jako beneficjenci zintegrowanych działań prorozwojowych, ale także kreatorzy tej polityki na poziomie lokalnym.

Ważne miejsce w tym systemie pełnią dokumenty na poziomie regionalnym tj. w szczególności Strategie Rozwoju Województw (SRW) oraz Plany Zagospodarowania Przestrzennego Województw (PZPW). Działania podejmowane na poziomie regionalnym i lokalnym powinny wpisywać się w cele określone w tych dokumentach. Dotyczy to również działań służących realizacji polityki miejskiej, które będą wpisywać się w całości kształt działań polityki rozwoju na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym¹⁵.

Istotne znaczenie dla wytyczenia kierunku rozwoju polityki miejskiej, ma również, opracowany przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, *Przegląd OECD krajowej polityki miejskiej w Polsce*. Powyższy dokument (ostateczna wersja została przyjęta w 2011), który stanowi niezależną opinię ekspercką, będzie miał wpływ na ostateczny kształt Krajowej Polityki Miejskiej.

¹⁵ Projekt założeń Krajowej Polityki Miejskiej, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, kwiecień 2011

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

Założenia niniejszego Programu zostały zweryfikowane pod kątem zgodności zarówno z powyższymi wytycznymi europejskimi jak i dokumentami krajowymi. Ponadto, potrzeby w zakresie polityki miejskiej, odzwierciedlone w zaproponowanych działaniach, zostały zidentyfikowane we współpracy z przedstawicielami największej krajowej organizacji samorządów miejskich, jaką jest Związek Miast Polskich.

Pomoc publiczna i zamówienia publiczne

W przypadku głównych beneficjentów przedmiotowego Programu czyli jednostek samorządu terytorialnego oraz ich związków i porozumień uznaje się, że ich działalność, co do zasady nie jest działalnością gospodarczą, przez co wsparcie udzielane tym podmiotom w większości przypadków nie stanowi pomocy publicznej.

W przypadku innych podmiotów mogących uzyskać wsparcie w ramach niniejszego Programu należy kierować się przede wszystkim kryterium prowadzenia przez podmiot działalności gospodarczej, rozumianej jako oferowanie usług i produktów na rynku.

Udzielanie wsparcia w ramach niniejszego Programu będzie następowało z uwzględnieniem warunków dopuszczalności pomocy publicznej określonych w przepisach prawa wspólnotowego. W związku z powyższym, dokonując oceny wniosków złożonych w konkursie otwartym przeprowadzana będzie również weryfikacja pod kątem zgodności poszczególnych projektów z zasadami pomocy publicznej, kierując się przy tym wspólnotowymi i krajowymi przepisami z zakresu pomocy publicznej, w szczególności: przepisami o charakterze ogólnym, zasadami udzielania pomocy horyzontalnej, zasadami udzielania pomocy regionalnej, zasadami udzielania pomocy de minimis.

W przypadku konieczności zastosowania przy udzielaniu wsparcia reguł pomocy publicznej (tzn. w przypadku, gdy wsparcie będzie udzielane w ramach prowadzonej działalności gospodarczej) może nastąpić ograniczenie katalogu kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą przewidzianych w Programie.

Beneficjenci realizujący projekty współfinansowane ze środków Mechanizmów Finansowych zobowiązani są do pełnego stosowania wszystkich właściwych przepisów prawa wspólnotowego, krajowego i miejscowego a w szczególności prawa zamówień publicznych zgodnie z przepisami ustawy Prawo zamówień publicznych (Pzp), w przypadku, gdy zgodnie z treścią art. 3 Pzp beneficjent jest podmiotem zobowiązanym do jej stosowania.

Beneficjenci zwolnieni z mocy prawa ze stosowania ustawy Prawo Zamówień Publicznych zostaną zobowiązani warunkami umowy finansowej zawartej z Operatorem Programu do przestrzegania zasady uczciwej konkurencji i równego traktowania podmiotów na rynku w zakresie zamawianych przez siebie usług, towarów, robót towarzyszących realizacji projektów dofinansowanych ze środków Mechanizmów Finansowych, zgodnie z art. 7.16 Regulacji.

W celu zminimalizowania nieprawidłowości wynikających z błędów w procedurze udzielania zamówień publicznych Operator Programu może przeprowadzić kontrolę procedury zamówień publicznych ex-ante (przed ogłoszeniem przetargu) lub ex-post.

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

Uzasadnienie strategii programu

Cel programu

Celem niniejszego Programu jest osiągnięcie lepszej spójności społecznej i gospodarczej na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym poprzez wypracowanie mechanizmów efektywnej współpracy zarówno między samymi jednostkami samorządu terytorialnego jak i tymi jednostkami oraz przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego czy przedsiębiorcami w celu podejmowania wspólnych decyzji dot. danego obszaru czy rozwiązywania istotnych dla danego terenu problemów. W szczególności, zgodnie z założeniem, że miasta, a w szczególności obszary metropolitalne, stanowią obecnie główne źródła rozwoju w regionach, obszary te wymagają niezbędnej interwencji w powyższym zakresie. Produktami Programu będą zintegrowane strategie rozwoju obszarów miejskich i lokalne plany działania. Natomiast sieci współpracy będą służyły jako jedno z ważnych narzędzi do tworzenia tych produktów lub podnoszenia ich jakości.

Działania realizowane w ramach Programu

1) **opracowanie zintegrowanych strategii rozwoju dla całego obszaru miejskiego (miasta wraz z jego obszarem funkcjonalnym)¹⁶ w wymiarze ogólnym lub sektorowym¹⁷**. Te narzędzia planowania rozwoju powinny, m.in:

- opisywać mocne i słabe strony danego obszaru, w oparciu o analizę bieżącej sytuacji,
- określać spójne cele rozwoju i tworzyć wizję dla miasta i okolicznych terenów,
- koordynować różne terytorialne, sektorowe i techniczne plany i strategie oraz zapewniać, że planowane inwestycje przyczynią się do promowania równomiernego rozwoju obszaru miejskiego funkcjonalnego (miasta i otaczającej go aglomeracji),
- koordynować i skupiać pod względem przestrzennym wykorzystanie funduszy przez uczestników sektora publicznego i prywatnego oraz
- być koordynowane na poziomie lokalnym i miejskim oraz angażować obywateli i innych partnerów, którzy mogą wnieść znaczny wkład w kształtowanie przyszłej jakości każdego obszaru w wymiarze gospodarczym, społecznym, kulturalnym i ekologicznym (w oparciu o mechanizm konsultacji społecznych).

Podobną ale odpowiednio dostosowaną charakterystykę będą miały strategie sektorowe.

¹⁶ *Karta Lipska* podkreśla potrzebę wykorzystania zintegrowanych strategii rozwoju miast tworzonych dla miejskich obszarów funkcjonalnych, a więc wykraczających poza ich granice administracyjne. Miasta powinny być głównymi ośrodkami rozwoju regionów miejskich i przyczyniać się do osiągnięcia spójności terytorialnej.

¹⁷ Obowiązujące ustawy zamiennie używają terminów „strategia” i „program”. Art. 4 ust 1 Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju stanowi, że „politykę rozwoju prowadzi się na podstawie strategii rozwoju przy pomocy programów służących osiągnięciu celów”. Jednocześnie ust 3 art. 1 stanowi, że „polityka rozwoju może być prowadzona również na podstawie instrumentów prawnych i finansowych określonych w odrębnych przepisach”. Odrębne przepisy (ustawy szczegółowe) używają różnych określeń w stosunku do dokumentów strategicznych służących prowadzeniu polityki rozwoju w danej dziedzinie (np. program ochrony środowiska, lokalny program rewitalizacji, plan zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną, paliwa gazowe i ciekłe, gminna / powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych i inne)

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

2) opracowanie **planów operacyjnych** (local action plans) - tj. „programów służących osiągnięciu celów”, zgodnie z art. 4 ust 1 Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Stanowią one narzędzia do realizacji określonych w dokumentach strategicznych działań na terenie obszaru funkcjonalnego miasta lub na terenie kilku jednostek samorządu terytorialnego. Plany byłyby m.in. podstawą do ubiegania się o środki na finansowanie właściwych działań (np. wspólne projekty finansowane z funduszy strukturalnych).

Należy podkreślić, że wymienione wcześniej zintegrowane strategie rozwoju mają charakter nadrzędny wobec planów operacyjnych, które należy traktować jako dokumenty wykonawcze/realizacyjne wobec tych strategii i wynikające z nich.

Jednym z narzędzi do tworzenia ww. zintegrowanych strategii rozwoju i planów operacyjnych są **sieci współpracy** - sformalizowane sieci wymiany doświadczeń, promujące najlepsze projekty i rozwiązania, bazy danych, wspólne uczenie się. Sieci współpracy mogłyby stanowić podstawę do tworzenia ram organizacyjnych umożliwiających sprawne zarządzanie wspólnymi zagadnieniami (grupy robocze, organizacje skupiające jst). Innymi istotnymi narzędziami są: praca własna w partnerstwach (przygotowanie strategii i planów działania dla poszczególnych partnerów oraz realizacja tych strategii/planów, zaś sieci współpracy pomagają dzielić się innowacyjnymi rozwiązaniami czy wypracowywać nowe, dzięki tworzeniu masy krytycznej wiedzy na ten temat i są formą edukacji dorosłych – budowaniu ich kompetencji.

Powyższe narzędzia powinny być opracowane przy aktywnym uczestnictwie obywateli. Włączenie mieszkańców i społeczeństwa obywatelskiego w politykę miejską może usankcjonować i skutecznie działać władz publicznych i jednocześnie realizuje ideę subsydiarności. Efektem realizacji projektów może być również stworzenie narzędzi służących zaangażowaniu partnerów społecznych w podejmowaniu decyzji - platformy współpracy międzysektorowej (np. okrągłe stoły, narzędzia internetowe ułatwiające konsultacje społeczne).

Powyższe działania powinny obejmować w sposób zintegrowany problemy/tematy, istotne dla samorządów i społeczności lokalnych, w szczególności:

1. na poziomie strategii całościowych lub sektorowych:

- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu;
- lokalny rynek pracy;
- zadania oświatowo – edukacyjne (w szczególności analiza rynku pracy pod kątem potrzeb systemu edukacji na poziomie powiat/gmina);
- polityka mieszkaniowa jako sposób na rozwiązywanie problemów społecznych (funkcja socjalna) i gospodarczych (wzrost mobilności mieszkańców, zwiększenie inwestycji w infrastrukturę mieszkaniową);
- kształtowanie przestrzeni publicznej, w tym zwłaszcza rewitalizacja obszarów zdegradowanych i działania na rzecz rozwoju przestrzeni publicznych służących wzmocnieniu lokalnych więzi społecznych;

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

- problemy zmian demograficznych, w szczególności dostosowanie „oferty” miast do cyklu życia człowieka; projekty na rzecz dzieci i młodzieży, osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym; rozwój usług z zakresu edukacji, opieki zdrowotnej, kultury, rekreacji.
- 2. partycypacja społeczna – wzmocnienie udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji lokalnych; konsultowanie z partnerami prawa lokalnego, strategii i planów rozwoju gminy, umożliwienie wpływu partnerów na działania realizowane przez władze lokalne;
- 3. infrastruktura transportowa – rozwój infrastruktury miejskiej zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, promocja transportu publicznego, usprawnienie systemów komunikacyjnych, problemy bezpieczeństwa publicznego – komunikacyjnego i innych wymiarów;
- 4. inne strategie / zagadnienia ważne dla rozwoju lokalnego danego obszaru.

Działania zakładane w Programie będą wdrażane za pomocą partnerstw realizowanych na różnych poziomach:

1. partnerstwa między gminami sąsiadującymi → celem będzie wspólne rozwiązywanie podobnych problemów (przy udziale partnerów społecznych i prywatnych) – wspólne planowanie przestrzeni funkcjonalnej; opracowanie wspólnych strategii, planów rozwiązania tych samych problemów (problemy wykraczające poza granice jednej gminy);
2. partnerstwa w ramach aglomeracji (miasto centralne z miastami/ gminami wchodzącymi w skład obszaru funkcjonalnego) → celem będzie wzmocnienie powiązań między jednostkami tego samego obszaru funkcjonalnego, koordynacja i wspólne rozwiązywanie problemów dotyczących całej aglomeracji (w tym także definiowanie projektów priorytetowych, kluczowych dla całej aglomeracji), partycypacja w podejmowaniu kluczowych decyzji w ramach aglomeracji przy udziale partnerów społecznych i prywatnych;
3. partnerstwa między gminami w podobnej sytuacji (osią współpracy będą podobne tematy) – np. metropolie, miasta na prawach powiatu itp. → celem będzie stworzenie sieci współpracy, strategiczne rozwiązywanie podobnych problemów, tworzenie wzorcowych rozwiązań, dobrych praktyk, wymiana doświadczeń;
4. partnerstwa między różnymi szczeblami samorządu terytorialnego: współpraca np. metropolii z władzami województwa (samorząd miejski + Marszałek i Zarząd Województwa), współpraca władz gmin z powiatem → celem będzie koordynacja działań realizowanych na danym obszarze, określanie priorytetów rozwojowych, tworzenie spójnych strategii na poziomie województwa i poszczególnych obszarów przy udziale partnerów społecznych i prywatnych;
5. partnerstwa międzysektorowe – współpraca w kształtowaniu i realizacji polityk lokalnych z partnerami społecznymi (organizacjami społecznymi i przedsiębiorcami) → celem będzie wzmocnienie udziału społeczeństwa w rozwoju lokalnym oraz zwiększenie udziału społeczeństwa w decydowaniu o sprawach samorządu;

Ponadto, poza partnerstwem przewidzianym na poziomie projektu predefiniowanego między ZMP i KS, w projektach składanych w konkursie otwartym w ramach Programu dopuszczalne są partnerstwa z podmiotami norweskimi (członkami Związku Władz Lokalnych i Regionalnych w

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

Norwegii - KS). Partner norweski w projekcie pełniłby rolę wsparcia merytorycznego: prezentacja rozwiązań norweskich, dobrych praktyk, know-how, wymiana doświadczeń, wizyty studyjne itp.

Strategia realizacji Programu zakłada więc wykorzystanie wypracowanych mechanizmów i strategii oraz partnerstw na wielu poziomach dla rozwiązywania problemów danego obszaru miejskiego. Ponadto procedura konkursowa dla projektów gwarantuje wybór najlepszych przedsięwzięć dla realizacji celów Programu. Jednocześnie, wcześniejsza realizacja projektu predefiniowanego przez ZMP i KS i wykorzystanie rezultatów projektów zrealizowanego przez te jednostki w ramach perspektywy Mechanizmów Finansowych 2004 - 2009 zapewni odpowiednie przygotowanie potencjalnych beneficjentów do składania wniosków w konkursie.

Produkty programu

Wdrożenie działań planowanych w ramach Programu będzie odpowiedzią na jeden z kluczowych problemów polityki miejskiej określonej na poziomie krajowym i europejskim. Głównym efektem realizacji Programu będzie wzmocnienie sieci współpracy między jednostkami samorządowymi na różnych poziomach oraz partnerstw międzysektorowych. Przyczyni się to przede wszystkim do wzrostu uczestnictwa przedstawicieli wszystkich sektorów (w szczególności sektora obywatelskiego) w kształtowaniu polityk lokalnych i regionalnych.

Tworzenie sieci współpracy i partnerstw między jednostkami samorządu terytorialnego pozwoli na skuteczniejszą koordynację działań realizowanych przez jednostki w obrębie jednego obszaru funkcjonalnego lub o podobnych cechach (np. duże miasta). Dzięki temu możliwe będzie tworzenie i realizacja zintegrowanych strategii i planów działań, które pozwolą na zwiększenie jakości usług oferowanych przez samorząd lokalny i regionalny i dostępności do nich.

Zatem efektem realizacji Programu będą przede wszystkim:

- partnerstwa pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego oraz między władzami samorządowymi a przedstawicielami sektora pozarządowego, partnerów społecznych i biznesu;
- zintegrowane strategie dla rozwoju obszarów funkcjonalnych (np. miejskich), utworzone przez partnerstwa oraz lokalne plany działania jako plany realizacyjne do tych strategii;
- narzędzia współpracy międzysektorowej w ramach poszczególnych gmin lub obszarów funkcjonalnych (np. narzędzia informatyczne ułatwiające prowadzenie konsultacji społecznych, stałe struktury organizacyjne angażujące partnerów społecznych itp.);
- wypracowanie narzędzi i metod wymiany doświadczeń między samorządami, m.in. poprzez różnego typu sieci współpracy, w tym: wypracowywanie wspólnych rozwiązań, promocja najlepszych rozwiązań (*benchlearning*).

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

Cele i wskaźniki programu

Cele programu (spodziewane oddziaływanie)

Lokalne i regionalne inicjatywy na rzecz zmniejszenia nierówności i promowania spójności społecznej (Obszar programowy nr 12)

CEL: Lepsza spójność społeczna i gospodarcza na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym

Oczekiwany rezultat programu

#	Rezultat	Wskaźnik	Opis	Wartość wskaźnika		Źródło informacji
				Wartość bazowa	Wartość docelowa	
1	Regiony i obszary miejskie współpracują w dziedzinie usług publicznych i prywatnych, rozwoju biznesu i innowacji w celu stymulowania rozwoju społecznego i gospodarczego.	1. Wzrost liczby opracowanych wspólnych strategii (mierzony wartością opracowanych strategii)	Wartość strategii mierzona będzie w mln euro, w oparciu o wartość projektów, planowanych do realizacji w ramach strategii i związanych z nimi planów działania	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Informacje w celu weryfikacji wartości wskaźnika będą pozyskiwane zarówno od beneficjentów projektu predefiniowanego jak i projektów konkursowych w procesie raportowania. Operator będzie weryfikował otrzymane informacje również w procesie monitorowania, w szczególności podczas prowadzonych kontroli na miejscu realizacji projektów.
				0	24	
		2. Liczba opracowanych zintegrowanych strategii	Strategie zintegrowanego	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Informacje w celu weryfikacji wartości wskaźnika będą pozyskiwane zarówno od

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

		rozwoju oraz lokalnych planów działania dla określonych obszarów funkcjonalnych (np. miejskich)	rozwoju i lokalne plany działania będą miały charakter ogólnych lub sektorowych dokumentów strategicznych. Strategie zintegrowanego rozwoju i lokalne plany działania, stanowiące główny produkt projektów, będą podstawą do rozwoju współpracy i stymulowania rozwoju społecznego i gospodarczego.	0	11	beneficjentów projektu predefiniowanego jak i projektów konkursowych w procesie raportowania. Operator będzie weryfikował otrzymane informacje również w procesie monitorowania, w szczególności podczas prowadzonych kontroli na miejscu realizacji projektów.
		3. Liczba partnerstw pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego oraz między władzami samorządowymi a przedstawicielami sektora pozarządowego i biznesu	Tworzenie i zacieśnianie partnerstw stanowi warunek konieczny i narzędzie dla realizacji celu Programu i osiągnięcia założonego rezultatu.	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Informacje w celu weryfikacji wartości wskaźnika będą pozyskiwane zarówno od beneficjentów projektu predefiniowanego jak i projektów konkursowych w procesie raportowania.. Operator będzie weryfikował otrzymane informacje również w procesie monitorowania, w szczególności podczas prowadzonych kontroli na miejscu realizacji projektów.
				0	12	

Wyniki programu

Rezultat	Wynik	Wskaźnik wyniku	Wartość wskaźnika	Opis
----------	-------	-----------------	-------------------	------

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

Regiony i obszary miejskie współpracują w dziedzinie usług publicznych i prywatnych, rozwoju biznesu i innowacji w celu stymulowania rozwoju społecznego i gospodarczego.	Wynik nr 1: Budowanie kompetencji do współpracy międzysamorządowej i międzysektorowej jako narzędzi rozwoju lokalnego i regionalnego	Realizacja projektu predefiniowanego	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Wynik zostanie osiągnięty poprzez wdrożenie projektu predefiniowanego ZMP/KS, który jest niezbędny do efektywnego zidentyfikowania partnerstw i przygotowania wartościowych wniosków aplikacyjnych jak również sformułowanie odpowiednich rekomendacji legislacyjnych na przyszłość, wspierających osiągnięcie rezultatu.
			0	1	
	Wyniki nr 2: Samorządy biorące udział w projekcie lepiej współpracują w układzie międzysamorządowym i międzysektorowym na etapie planowania i realizacji strategii rozwoju społeczno-gospodarczego	Liczba (pilotażowych) strategii w wymiarze terytorialnym, opracowanych zgodnie z modelem współpracy międzysamorządowej i międzysektorowej	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Przygotowanie przedmiotowych strategii jest elementem projektu predefiniowanego. Zaliczane będą tylko te ostatecznie przygotowane strategie, które spełniają standardy wyznaczone w opracowanym wcześniej Modelu Współpracy.
		Liczba partnerów społecznych i prywatnych, którzy wzięli udział w konsultacjach strategii, formułując opinie / wnioski dot. planowanych działań	0	11	
			0	150	Zakłada się, że średnio w konsultacjach strategii będzie brało udział 15 podmiotów
	Wyniki nr 3: Polskie samorządy posiadają wiedzę o wypracowanym w projekcie modelu(-ach) współpracy międzysamorządowej i międzysektorowej	Odsetek podmiotów uczestniczących w projekcie (samorządy i instytucje partnerskie biorące udział w budowaniu strategii i planów działania, szkoleniach, doradztwie i wyjazdach), które pozytywnie oceniły model współpracy	0	60%	Podstawą oceny będą opinie wiodących (najwyższych rangą) przedstawicieli samorządów i instytucji partnerskich, którzy brali udział w projekcie

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

		międzysamorządowej i międzysektorowej			
		Liczba osób, które zapoznały się z modelem(-ami) współpracy poprzez udział w seminariach regionalnych i/lub udział w konkursie "Samorządowy Lider Zarządzania, pobranie dokumentacji modelu(-i) z witryn internetowych projektu - www.jst.org.pl , www.dobrepraktyki.pl .	0	2000	Szacuje się, że z modelem zapozna się co najmniej 2000 osób, w tym: Seminaria - 200 osób; Konkurs - 200 osób. . Dokumentacja projektu (listy obecności na seminariach i konferencjach podsumowujących konkurs, wnioski konkursowe) oraz co najmniej 1600 osób pobierze dokumentację ze strony internetowej
	Wyniki nr 4: Partnerzy projektu zaprezentowali przedstawicielom rządu rekomendacje działań legislacyjnych, które pozwolą zwiększyć skuteczność współpracy w obszarze świadczenia usług publicznych i prywatnych oraz rozwoju biznesu i innowacji.	Zestaw rekomendacji legislacyjnych dla rządu wraz z uzasadnieniem, został przedstawiony na forum KWRiST, właściwym ministrom i/lub odpowiednim komisjom sejmowym	0	1	Na podstawie protokołów z posiedzeń KWRiST i/lub odpowiednich komisji sejmowych

Grupy docelowe programu

Rezultat: Regiony i obszary miejskie współpracują w dziedzinie usług publicznych i prywatnych, rozwoju biznesu i innowacji w celu stymulowania rozwoju społecznego i gospodarczego.

Bezpośrednia grupa docelowa: władze/pracownicy jednostek samorządu terytorialnego różnego szczebla (gmin, powiatów, województw), w szczególności na szczeblu miejskim

Pośrednia grupa docelowa: mieszkańcy miast, gmin, powiatów, przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego, organizacji społecznych, przedsiębiorcy

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

W związku z przygotowywaniem projektu predefiniowanego przez ZMP przy współpracy Związku Powiatów Polskich, Związku Gmin Wiejskich RP oraz KS, który to projekt stanowi istotny i niezbędny element przygotowania i realizacji części konkursowej Programu, potrzeby bezpośredniej grupy docelowej zostały dobrze rozpoznane i znalazły odzwierciedlenie w działaniach kwalifikowalnych Programu. Między innymi w ramach tego procesu Zarząd ZMP na swoim posiedzeniu omawiał założenia Programu oraz konsultował je z przedstawicielami Związku Powiatów Polskich, Związku Gmin Wiejskich RP oraz KS.

Ponadto, Operator za pośrednictwem ZMP, Związku Powiatów Polskich i Związku Gmin Wiejskich RP, Unii Miasteczek Polskich, Unii Metropolii Polskich, Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadził konsultacje internetowe propozycji Programu, skierowane do jednostek samorządu terytorialnego.

Ryzyko i niepewność

Zidentyfikowanie czynników ryzyka/niepewności przez Operatora, które mogą negatywnie wpłynąć na oczekiwane rezultaty Programu Operacyjnego, służy przygotowaniu poniższego plany zmniejszenia ryzyka (plan działań zaradczych).

Poza poniższymi czynnikami ryzyka, zdefiniowanymi przez Operatora, dla realizacji Programu znaczenie będą miały również czynniki ryzyka w realizacji projektów wyłonionych w naborze otwartym. W związku z tym, Operator zobowiąże wnioskodawców do opracowania analizy ryzyka wraz z planami działań zaradczych na etapie przygotowania dokumentacji projektowej. Następnie, beneficjenci będą zobowiązani do raportowania o zagrożeniach wystąpienia określonego ryzyka lub o ryzyku, które wystąpiło na etapie realizacji projektu oraz o działaniach podjętych przez beneficjenta w celu jego ograniczenia lub minimalizacji jego skutków.

Rezultat nr.	Rezultat	Opis ryzyka	Ocena		Plan zmniejszenia ryzyka
			Prawdopodobieństwo [małe/średnie/duże]	Oddziaływanie [małe/średnie/duże]	
1	Regiony i obszary miejskie współpracują w dziedzinie usług publicznych i	1. Ryzyko nieosiągnięcia rezultatu ze względu na opóźnienie w uruchomieniu Programu. Opóźnienie termin	Średnie	Duże	Termin uruchomienia projektu predefiniowanego powinien być określony na tyle wcześnie aby umożliwić następnie wnioskodawcom

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

	<p>prywatnych, rozwoju biznesu i innowacji w celu stymulowania rozwoju społecznego i gospodarczego.</p>	<p>uruchomienia Programu może stwarzać ryzyko nieterminowego wdrożenia projektu predefiniowanego i w efekcie projektów konkursowych przed datą ostatecznej kwalifikowalności kosztów.</p>			<p>przygotowanie i złożenie projektów, na wdrożenie których pozostanie wystarczająca ilość czasu, przed końcem terminu kwalifikowalności.</p> <p>Ponadto, termin składania wniosków aplikacyjnych musi być na tyle odległy w czasie od momentu ogłoszenia naboru, żeby dać czas wnioskodawcom na przygotowanie wniosków aplikacyjnych (biorąc pod uwagę cel i charakter projektu predefiniowanego minimalny okres składania projektów w naborze to 3-4 miesiące, a optymalny to 5 miesięcy).</p>
		<p>2 Ryzyko nieosiągnięcia rezultatu ze względu na zbyt dużą liczbę złożonych wniosków w stosunku do dostępnej alokacji. Przedłużająca się ocena formalno – merytoryczna wniosków aplikacyjnych. W przypadku dużego zainteresowania wsparciem dostępnym w ramach Programu (duża liczba złożonych wniosków), ocena wniosków aplikacyjnych może wymagać dłuższego czasu/zaangażowania większej ilości osób oceniających przez Operatora.</p>	Średnie	Średnie	<p>W przypadku złożenia dużej liczby wniosków, Operator Programu wyznaczy do ich oceny większą liczbę osób oceniających. Wnioski aplikacyjne, które zostaną ocenione pozytywnie, ale uzyskają niższą punktację, zostaną wpisane na listę rezerwową.</p>
		<p>3. Ryzyko nieosiągnięcia rezultatu ze względu na zbyt małą liczbę złożonych wniosków w stosunku do dostępnej alokacji. Istnieje ryzyko niewykorzystania pełnej kwoty dofinansowania</p>	Małe	Średnie	<p>Wcześniejsze wdrożenie projektu predefiniowanego ma przygotować potencjalnych beneficjentów do opracowania wniosków wysokiej jakości. Jednak w przypadku zbyt małej liczby pozytywnie ocenionych wniosków w stosunku do dostępnej alokacji możliwe jest ogłoszenie przez Operatora naboru</p>

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

					uzupełniającego bądź wykorzystanie projektów z listy rezerwowej.
		4. Ryzyko nieosiągnięcia rezultatu ze względu na niewykorzystanie alokacji dostępnej w ramach Programu. Przyczyną może być przeszacowanie budżetów projektów składanych w naborze otwartym.	Małe	Duże	Budżety projektów zostaną poddane szczegółowej analizie przez ekspertów prowadzących ocenę merytoryczną, zarówno pod kątem wysokości, celowości jak i zasadności wydatków. W przypadku powstania oszczędności w projektach w końcowej fazie realizacji Programu możliwe będzie zwiększenie kwoty dofinansowania projektu/ów, biorąc pod uwagę zasadność dodatkowych wydatków projektowych.
		5. Ryzyko nieosiągnięcia rezultatu ze względu na przedłużającą się procedurę podpisywania umów ws. realizacji projektów między Operatorem a beneficjentem. Opóźnienie w tym zakresie może doprowadzić do opóźnień w harmonogramie wdrażania projektów i w efekcie do zagrożenia dotrzymania ostatecznej daty kwalifikowalności wydatków w ramach projektów.	Małe	Średnie	Operator pozostanie w ścisłym kontakcie i współpracy z wnioskodawcami, których projekty zostały wybrane do finansowania. Ponadto, co najmniej do zakończenia naboru wniosków, potencjalnym beneficjentom powinny być znane dokumenty wymagane do podpisania umowy ws. projektów, między innymi jej wzór.
		6. Ryzyko nieosiągnięcia rezultatu ze względu na wahania kursowe (EUR – PLN). Wahania kursu euro w stosunku do złotego mogą mieć negatywny wpływ na wysokość środków, jakie beneficjenci będą musieli wyasygnować	Duże	Średnie	Operator ustanowi w ramach Programu rezerwę (1%) w celu łagodzenia strat kursowych poniesionych przez Operatora i beneficjentów (zgodnie z art. 8.6.5/6 Regulacji).

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

		na współfinansowanie realizowanych projektów. Wahania mają również znaczenie dla środków dostępnych w walucie krajowej przez Operatora.			
		7. Ryzyko nieosiągnięcia rezultatu na poziomie poszczególnych partnerstw (np. nie uzgodnienie wspólnej strategii, nie zrealizowanie założonych planów działania) na skutek konfliktów wewnętrznych, kryzysu finansów uczestniczących JST, itp. powodów wewnętrznych leżących poza oddziaływaniem realizatorów projektu).	Średnie	Duże	Operator oraz beneficjent projektu predefiniowanego dołożą wszelkich starań aby monitorować sytuację i wspierać grantobiorców na wszystkich etapach. Ryzyko spadku dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego i braku możliwości współfinansowania działań partnerstw istnieje ale jest małe. Będzie monitorowane i Operator/ beneficjent projektu predefiniowanego będą elastycznie reagować i informować BMF o możliwych do podjęcia środkach mitygujących.
		8. Trudności w zawieraniu partnerstw w projektach wynikające z różnic stanu prawnego w Polsce i państwach-darczyńcach	Średnie	Średnie	Operator Programu dokona analizy sytuacji prawnej w przedmiotowym zakresie i będzie udzielał potencjalnym partnerom informacji mających na celu ułatwienie zawierania partnerstw.

Stosunki dwustronne

Partner/ partnerzy programu z krajów darczyńców

W ramach niniejszego Programu nie przewiduje się partnerów na poziomie Programu pochodzących z krajów Darczyńców.

Projekty partnerskie z darczyńcami

W ramach niniejszego Programu przewidziano udział partnera norweskiego - Norweskiego Związku Władz Lokalnych i Regionalnych na poziomie projektu predefiniowanego.

W ramach projektów składanych do naboru otwartego dopuszczalne jest partnerstwo z podmiotem z kraju darczyńcy. Identyfikację potencjalnych partnerstw na etapie realizacji projektu predefiniowanego będzie prowadził ZMP oraz KS we współpracy z Operatorem Programu.

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

Potrzeba powyższego partnerstwa będzie identyfikowana na podstawie kryterium wartości dodanej dla potencjalnego projektu a partner z kraju darczyńcy może pełnić wyłącznie rolę wsparcia merytorycznego (np. wymiana doświadczeń, wizyty studyjne).

W celu wspierania budowy i rozwoju partnerstw na poziomie projektu (w tym projektu predefiniowanego) Operator Programu ustanowi w ramach Programu Fundusz Współpracy Dwustronnej, dysponujący środkami w wysokości nie mniejszej niż 1,5 % całkowitych kosztów kwalifikowanych dla Programu, które będą przeznaczone na następujące działania:

- budowanie relacji bilateralnych mających na celu podjęcie współpracy służącej przygotowaniu i złożeniu wniosku aplikacyjnego w ramach konkursu a następnie realizacji przedsięwzięcia przy doradczym udziale partnera
- wymianę doświadczeń, wiedzy, technologii i najlepszych praktyk pomiędzy wnioskodawcą/ beneficjentem a organizacją/ organizacjami pochodzącymi z państwa-darczyńców (organizacja konferencji, seminariów, warsztatów i wizyt studyjnych)

Wnioskodawcy/beneficjenci będą ubiegać się o przedmiotowe środki na podstawie odrębnego wniosku o dofinansowanie, który zostanie oceniony przez Operatora. Warunki ubiegania się o środki i ich wysokość zostaną określone w ogłoszeniu, które zostanie zamieszczone na stronie internetowej Operatora.

Środki Funduszu Współpracy Dwustronnej przeznaczone na budowanie relacji bilateralnych mających na celu podjęcie współpracy służącej przygotowaniu i złożeniu wniosku aplikacyjnego zostaną rozdysponowane na zasadach refundacji kosztów poniesionych na przygotowanie projektów złożonych w partnerstwie i zakwalifikowanych do dofinansowania w ramach niniejszego Programu.

Umowa partnerska dotycząca współpracy bilateralnej powinna zostać dostarczona do Operatora Programu przed zawarciem umowy finansowej na dofinansowanie projektu.

Do wyboru partnera do projektu jak i świadczenia przez niego usług lub też transferu technologii powinny być stosowane obowiązujące przepisy prawa krajowego i wspólnotowego, ze szczególnym uwzględnieniem przepisów prawnych właściwych w zakresie zamówień publicznych.

Wnioskodawcy z Państw-Darczyńców

Zakres kwalifikowalnych podmiotów z państwa darczyńcy, które mogą tworzyć partnerstwa z jednostkami polskimi w ramach projektów konkursowych zostanie zdefiniowany w porozumieniu z KS, biorąc pod uwagę charakter kwalifikowanych projektów, i wskazany w ogłoszeniu o naborze wniosków.

Projekt predefiniowany

Potrzeba realizacji projektu predefiniowanego pt. *Budowanie kompetencji do współpracy międzysamorządowej i międzysektorowej jako narzędzi rozwoju lokalnego i regionalnego*, podyktowana jest brakiem doświadczenia polskich jednostek samorządu terytorialnego (jst) wszystkich szczebli we współpracy zarówno na poziomie strategicznym, jak i operacyjnym, co sprawia, że umiejętności ich przedstawicieli w tym zakresie są dalece niewystarczające. Budowanie ww. kompetencji jednostek samorządu terytorialnego pozwoli na przygotowanie wartościowych

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

propozycji projektów składanych w ramach naboru otwartego w Programie. Projekt predefiniowany pozwoli na wsparcie ich realizacji poprzez stałe doradztwo i szkolenia, wymianę doświadczeń między beneficjentami, a także upowszechnienie ich doświadczeń dla innych jednostek samorządu w kraju oraz sformułowanie zestawu rekomendacji legislacyjnych dla rządu i parlamentu, których przyjęcie ułatwi w przyszłości realizację podobnych projektów wymagających współpracy międzysektorowej i międzysamorządowej w skali kraju.

Projekt predefiniowany będzie wdrażany przez Związek Miast Polskich, jako beneficjenta wiodącego, we współpracy z Norweskim Związkiem Władz Lokalnych i Regionalnych oraz Związkiem Gmin Wiejskich RP i Związkiem Powiatów Polskich. Wszystkie te jednostki organizacyjne z sukcesem wdrażały projekt "Budowanie potencjału instytucjonalnego JST na rzecz poprawy jakości usług publicznych" (2007-2011) w ramach Mechanizmów Finansowych 2004 – 2009.

Wszystkie trzy wspomniane polskie organizacje samorządowe (Związek Miast Polskich, Związek Gmin Wiejskich RP i Związek Powiatów Polskich) są członkami Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRiST), czyli instytucji która działając w oparciu o regulację ustawową, jest miejscem szczegółowej dyskusji o nowych rozwiązaniach jakie mają być wprowadzane, aby podnieść sprawność funkcjonowania sektora publicznego i efektywność jego współpracy z sektorem prywatnym i pozarządowym.

Szczegóły projektu predefiniowanego zostały opisane w Załączniku nr 2.

Fundusze małych grantów

W ramach niniejszego Programu Operacyjnego nie przewiduje się Funduszu małych grantów.

Zagadnienia przekrojowe

Dobre rządzenie

W celu realizacji polityki dobrego rządzenia Programem stosowane będą mechanizmy zarządzania pozwalające na zapobieganie nieprawidłowościom, niegospodarności i korupcji, identyfikowanie takich przypadków i stosowanie niezbędnych sankcji. Ponadto, zarządzanie Programem będzie realizowane zgodnie z następującymi zasadami: sprzyjania uczestnictwa i integracji podmiotów, odpowiedzialności, szybkiej reakcji, przejrzystości, skuteczności i wydajności oraz zgodności z przepisami prawa.

W szczególności, w przypadku nieprawidłowości Operator Programu, z zachowaniem postanowień Rozdziału 11 Regulacji dot. nieprawidłowości, będzie zgłaszał Instytucji Audytu wszelkie nieprawidłowości oraz środki zaradcze, które w tym zakresie zostaną podjęte. Następnie Instytucja Audytu zapewni raportowanie do Komitetu Mechanizmu Finansowego EOG wszystkich potencjalnych oraz faktycznych przypadków nieprawidłowości. Operator zobowiąże zarówno beneficjentów projektu predefiniowanego (ZMP i KS), jak i beneficjentów realizujących projekty wybranych w konkursie otwartym do raportowania nt. nieprawidłowości zgodnie z postanowieniami Rozdziału 11 Regulacji.

W trakcie realizacji polityki dobrego zarządzania, Operator Programu będzie ściśle współpracować z Krajowym Punktem Kontaktowym i Komitetem Mechanizmu Finansowego EOG.

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

Polityka dobrego rządzenia składa się z następujących etapów: zapobiegania, identyfikacji i sankcji.

W związku z tym, na etapie zapobiegania Operator Programu przeciwdziała niewłaściwemu zarządzaniu i korupcji poprzez:

- zapewnienie dostępu do informacji dotyczącej Programu oraz obszaru i zasad wsparcia, a także zasad wyboru projektów;
- jawny i konkurencyjny wybór projektów, które mają korzystać ze wsparcia w formie dofinansowania;
- przejrzyste i zgodne z prawem udzielanie zamówień dotyczących świadczenia usług związanych z wdrażaniem programu, finansowanych ze środków Mechanizmów Finansowych;
- zapewnienie, aby osoby fizyczne i instytucje zaangażowane w zarządzanie, ocenę, wydawanie zaleceń i monitoring wykorzystywania środków finansowych unikały zarówno potencjalnych jak i rzeczywistych przypadków konfliktu interesów.

Beneficjenci, zarówno projektu predefiniowanego jak i projektów wybranych w konkursie otwartym, przeciwdziałają niewłaściwemu zarządzaniu i korupcji poprzez:

- przestrzeganie zasad udzielania zamówień publicznych, określonych w prawie krajowym i unijnym;
- wdrażanie polityki dobrego zarządzania w oparciu o zasady przejrzystości i jawności.

Na etapie identyfikacji, zarówno Operator jak i ww. beneficjenci, stosują szereg procedur i narzędzi weryfikacji informacji, które mogą ujawnić ewentualne przypadki niewłaściwego zarządzania i korupcji, w szczególności:

- zapewniają dostęp do podstawowych informacji dotyczących projektów, danych finansowych i informacji dotyczących procesu udzielania dofinansowania;
- zapewniają korzystanie z zewnętrznych instytucji do przeprowadzenia ewaluacji Programu.

Stosując sankcje Operator Programu może zażądać w stosunku do własnych pracowników i/ lub beneficjentów projektów:

- zaprzestania praktyk noszących znamiona potencjalnego lub rzeczywistego konfliktu interesów;
- wstrzymania, w całości lub w części, wypłacenia dofinansowania w okresie przekazywania spraw dotyczących zarzutów niewłaściwego zarządzania lub korupcji do dalszego badania;

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

- zwrotu środków pochodzących z Mechanizmu Finansowego EOG, które w następstwie prowadzonego postępowania zostały uznane za przedmiot niewłaściwego zarządzania lub korupcji.

Zagadnienia środowiskowe

Wszelkie działania podejmowane w ramach Programu, zarówno przez Operatora jak i beneficjentów, będą prowadzone z poszanowaniem zasad ochrony środowiska.

Ponieważ proponowany Program nie zawiera tzw "twardych", tj. infrastrukturalny działań, to ryzyko negatywnego wpływu na środowisko będzie minimalne. Niemniej jednak, przy wdrażaniu Programu i projektów możliwy jest pozytywny wpływ na społeczny aspekt związany z ochroną środowiska, tj. promowanie proekologicznych działań towarzyszących Programowi/projektom, przyczynienie się do wzrostu świadomości ekologicznej beneficjentów bezpośrednich i pośrednich, wdrażania proekologicznych działań i procedur w administracji lokalnej.

W szczególności, wydarzenia takie jak: spotkania, konferencje, warsztaty, wizyty studyjne etc. będą w miarę możliwości realizowane w tzw. zielonym standardzie co pozytywnie wpłynie na środowisko naturalne i zmniejszenie jego obciążenia. Przy wdrażaniu Programu na różnych jego szczeblach stosowane będą również tzw. zielone zamówienia publiczne. Przez dokonywanie świadomych zakupów można uzyskać oszczędność materiału i energii, ograniczyć emisję odpadów i zanieczyszczeń, a także zachęcić inne instytucje/ konsumentów do stosowania proekologicznych wzorców zachowania. Oszczędności dotyczą zarówno beneficjentów jednostki realizującej zakupy jak i społeczeństwa ogółem¹⁸.

Operator Programu zapewnia respektowanie zasady zrównoważonego rozwoju w aspekcie środowiskowym poprzez stosowanie przepisów prawa krajowego oraz dyrektyw UE dotyczących zasad korzystania ze środowiska i konieczności jego ochrony. Również beneficjenci zapewnią zgodność projektów z zasadą zrównoważonego rozwoju środowiska naturalnego poprzez stosowanie przepisów krajowych i wspólnotowych z zakresu ochrony środowiska jak również analizę możliwości oraz sposobów zapobiegania i ograniczania negatywnego oddziaływania na środowisko w projektach. Ponadto, jeżeli zakres projektu tego wymaga, beneficjent przeprowadza postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z przepisami prawa krajowego i UE. W miarę potrzeb, beneficjenci zobowiązani są do udzielania informacji o bezpośrednim i pośrednim wpływie projektu na środowisko, zdrowie i warunki życia ludzi.

Zrównoważony rozwój gospodarczy

Zgodnie z założeniami polityki zrównoważonego rozwoju planowanie i proces decyzyjny powinien być ukierunkowany na osiągnięcie realnego i trwałego zmniejszenia różnic społecznych i ekonomicznych przy poszanowaniu środowiska naturalnego. W świetle powyższego Program przyczyni się do osiągnięcia celów długoterminowych takich jak poprawa warunków życia mieszkańców dzięki wzrostowi współdziałania jednostek administracji różnego szczebla a także zaangażowanie obywateli w proces decyzyjny i rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

¹⁸ Podręcznik dotyczący zielonych zamówień dostępny jest pod następującym adresem:
http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/buying_green_handbook_pl.pdf.

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

Operator i beneficjenci będą działać na zasadzie efektywności ekonomicznej tj., racjonalnie gospodarować środkami i zasobami, w szczególności zasobami naturalnymi. Operator Programu będzie prowadził monitoring próby projektów pod względem uzyskania w trakcie ich realizacji pozytywnych efektów ekonomicznego zrównoważonego rozwoju. Beneficjenci projektów zapewnią podczas ich realizacji racjonalne wykorzystanie środków, w szczególności zapewnienie dodatniego bilansu kosztów do korzyści uzyskanych w wyniku realizacji projektów.

Przygotowane strategie rozwoju i lokalne plany oraz rozwinięte partnerstwa i partycypacja społeczna w ramach projektów będą podstawą do wieloletniego rozwoju gospodarczego jednostek samorządu terytorialnego, w szczególności stymulowania lokalnych rynków pracy.

Zrównoważony rozwój społeczny

Program w bezpośredni sposób przyczynia się do realizacji aspektów społecznych zrównoważonego rozwoju, co wyraża się wsparciem ze strony społeczeństwa obywatelskiego, jego zaangażowaniem w rozwiązywanie różnego rodzaju kwestii oraz udziałem w procesie decyzyjnym na różnych szczeblach.

Zgodnie z założeniami Programu włączenie obywateli w realizację efektywnej polityki miejskiej ma przyczynić się do osiągnięcia jej celów i rozwinięcia zasady subsydiarności. Partycypacja społeczna została przewidziana w Programie jako narzędzie mające na celu wzmocnienie udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji lokalnych; konsultowanie z partnerami prawa lokalnego, strategii i planów rozwoju gminy, umożliwienie wpływu partnerów na działania realizowane przez władze lokalne.

Równość płci

W celu osiągnięcia zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego, ważne jest, aby kobiety i mężczyźni mieli równe prawa i szanse we wszystkich obszarach gospodarki i życia społecznego. W odniesieniu do niniejszego Programu Operator przyjmuje, że termin „równość szans kobiet i mężczyzn” oznacza stworzenie kobietom i mężczyznom równych szans w dostępie do zarządzania i wdrażania Programu, wdrażania projektu predefiniowanego i projektów z konkursu otwartego, ale również szkoleń, konferencji warsztatów realizowanych w Programie/projektach.

W związku z powyższym Operator zapewni równy dostęp reprezentacji mężczyzn i kobiet do uczestnictwa w realizacji poszczególnych komponentów Programu – zarówno na poziomie zarządzania i wdrażania jak i adresowanego wsparcia pochodzącego ze środków MF EOG, udziału w konsultacjach społecznych oraz w Komitecie ds. Wyboru Projektów. Ponadto, Operator uwzględni monitorowanie równości płci na każdym etapie wdrażania Programu. Z kolei beneficjenci będą zobowiązani do oceny wpływu projektu na równouprawnienie kobiet i mężczyzn z uwzględnieniem różnych uwarunkowań oraz specyficznych potrzeb płci wynikających z realizowanego projektu oraz do uwzględnienia i monitorowania równości płci na każdym etapie przygotowywania i realizacji projektu.

Monitorowanie projektu przez Operatora Programu

Operator Programu wypełnia obowiązki związane z monitoringiem projektów, zgodnie z zapisami artykułu 4.7 Regulacji. W szczególności przeprowadza coroczny monitoring próby projektów (próba wybierana na podstawie analizy ryzyka, biorąc pod uwagę projekty, których

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

terminowa realizacja zagrożona jest szczególnym ryzykiem np. z powodu opóźnień w rozpoczęciu realizacji projektu, opóźnień poszczególnych etapów realizacji; wystąpienie nieprawidłowości; niedopełnienie obowiązków wskazanych w umowie) i projektu predefiniowanego w oparciu o plan monitorowania.

Plan monitorowania ma na celu odzwierciedlenie postępu we wdrażaniu Programu na podstawie stanu zaawansowania projektu predefiniowanego a następnie poszczególnych projektów. Istotnym elementem rocznego planu monitoringu jest lista projektów przewidzianych do kontroli w miejscu ich realizacji. W zależności od potrzeb i stanu realizacji projektów Operator może w ciągu roku przeprowadzać aktualizacje rocznego planu monitoringu, nie częściej niż raz na kwartał. Coroczna aktualizacja planu monitoringu jest wskazywana w załączniku do raportu rocznego dla Programu.

Poza corocznym monitoringiem próby projektów i projektu predefiniowanego, zakłada się przeprowadzenie w miarę możliwości kontroli wszystkich projektów na ich zakończenie (co do zasady po przekazaniu przez beneficjenta ostatniego wniosku o płatność) w celu potwierdzenia wywiązania się przez beneficjentów z obowiązków określonych w umowie ws. projektu, w szczególności osiągnięcia przez projekt założonych celów.

W myśl postanowień Podręcznika Operatora Programu (Załącznik nr 9 do Regulacji) Operator w celu ustalenia czy realizacja projektów przebiega zgodnie z planem w kontekście wykonania założonego planu dla wdrażania Programu i jego rezultatów, może prowadzić tzw. przeglądy projektów. Przegląd może w szczególności badać projekt pod kątem ewentualnego ulepszenia w zakresie realizacji i osiągnięciu przez niego założonych celów. Celowość i zakres ewentualnego przeglądu jest określany przez Operatora w planie monitorowania.

Plan monitorowania na pierwszy rok realizacji Programu przedstawiony jest w Załączniku nr 3.

Działania informacyjne i promocyjne

Operator wypełnia obowiązki z zakresu informacji i promocji (określone w art. 4.7.2 Regulacji i w szczególności Załączniku nr 4 do Regulacji) w celu zapewnienia odpowiednich działań w tym zakresie na rzecz Mechanizmów Finansowych i przedmiotowego Programu i w celu zagwarantowania przeprowadzenia właściwych działań informacyjno – promocyjnych przez beneficjentów projektów, w tym projektu predefiniowanego (zgodnie z wymogami określonymi w Załączniku nr 4 do Regulacji).

W tym celu opracowany jest Plan Komunikacji (Załącznik nr 4), zgodny ze Strategią Komunikacji przygotowaną przez Krajowy Punkt Kontaktowy.

Zarządzanie

Struktura zarządzania

Funkcję Operatora, który sprawuje ogólny nadzór nad realizacją Programu Operacyjnego, w tym ponosi odpowiedzialność za efektywność i prawidłowość jego zarządzania, pełni Departament Programów Pomocowych i Pomocy Technicznej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Ponadto, Operator ponosi odpowiedzialność m.in. za przygotowanie i wdrożenie Programu zgodnie z zasadami efektywności ekonomicznej w tym za prawidłowe wykorzystanie dostępnych środków finansowych, kontrolę finansową i audyt.

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

Zadania dotyczące certyfikacji wniosków o płatność wykonywać będzie Departament Instytucji Certyfikującej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

Struktura zarządzania Programem została przedstawiona w załączonym schemacie (Załącznik nr 5).

Zostanie powołany Komitet ds. Wyboru Projektów składający się z 3 przedstawicieli administracji rządowej, samorządowej i partnerów społecznych, którzy posiadają wiedzę w zakresie polityki regionalnej, a w szczególności polityki miejskiej. Przedstawiciele KMF i KPK będą uczestniczyć w posiedzeniach Komitetu w roli obserwatorów.

Organem wykonawczym w zakresie wdrażania Programu będzie Kierownik Programu (piastujący samodzielne stanowisko), który kieruje Zespołem ds. Programu składającym się docelowo również z osoby/osób ds. realizacji, monitoringu i promocji. Wsparcie w zakresie obsługi księgowej Programu będzie wykonywane przez pracownika Biura Dyrektora Generalnego MRR. W miarę potrzeb, wykonywanie poszczególnych zadań w ramach wdrażania Programu (np. ocena wniosków, obsługa księgowa) może być wykonywane przez zatrudnionych czasowo zewnętrznych specjalistów.

Po zawarciu umów ws. realizacji projektów monitorowanie wdrażania poszczególnych projektów będzie przekazane do komórki monitoringu i realizacji. Po pierwszym etapie kontroli projektu dokumenty będą weryfikowane przez Kierownik Programu oraz osobą zajmującą się obsługą księgowego (zgodnie z zasadą dwóch par oczu). Podział funkcji zapewni zminimalizowanie ryzyka konfliktu interesów, przejrzystości działań i podejmowania decyzji. W przypadku pozostałych czynności wspierających realizację projektu (np. obsługi prawnej) Zespół będzie wspierany przez innych pracowników Departamentu Programów Pomocowych i Pomocy Technicznej MRR (np. z Wydział ds. analiz prawnych). Dla obsługi technicznej - serwis internetowy, konserwacja sprzętu itp. zostaną wykorzystane już istniejące struktury MRR bądź w miarę potrzeb zewnętrzni wykonawcy. Pozwoli to na racjonalizację kosztów realizacji.

W załączeniu (Załącznik nr 6) przedstawiono aktualne życiorysy (CV) kluczowych wykwalifikowanych pracowników.

Harmonogram indykatywny, uzależniony od daty akceptacji Programu przez darczyńców

Lp.	Etap wdrażania Programu	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1.	Przygotowanie propozycji Programu Operacyjnego i złożenie do BMF		II-IV kwartał						
2.	Zatwierdzenie Programu przez Darczyńców			I kwartał					
3.	Wdrożenie projektu predefiniowanego			I-III kwartał					

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

4.	Przygotowanie wniosków aplikacyjnych do naboru otwartego przy wsparciu projektu predefiniowanego			I-III kwartał					
5.	Ogłoszenie konkursowego naboru wniosków aplikacyjnych			IV- kwartał	- I kwartał				
6.	Przeprowadzenie oceny formalnej i merytorycznej złożonych wniosków				I-III kwartał				
7.	Sporządzenie listy rankingowej projektów mających szansę na otrzymanie dofinansowania				III kwartał				
8.	Zatwierdzenie listy projektów rekomendowanych do dofinansowania i listy projektów rezerwowych przez Komitet ds. Oceny Projektów				III kwartał				
9.	Podpisywanie umów finansowych na dofinansowanie wybranych projektów				IV kwartał				
10.	Monitoring wdrażania projektów i raportowanie								
11.	Weryfikacja wniosków o płatność i realizacja płatności zaliczkowych, refundacji kosztów poniesionych i płatności końcowych								
12.	Prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych			Konferencja otwierająca					Konf. zamknięta

Nabory wniosków

W okresie wdrażania Programu, Operator przewiduje przeprowadzenie jednego naboru wniosków aplikacyjnych, poprzedzonego realizacją projektu predefiniowanego. Planuje się, że nabór wniosków zostanie przeprowadzony przez Operatora w czwartym kwartale 2012 roku, i potrwa maksymalnie 5 miesięcy. Planuje się, że kwota dostępna dla projektów w ramach naboru wyniesie ok. 7.4 mln euro.

Dopuszcza się, iż w przypadku niewystarczającej liczby wniosków złożonych w głównym naborze, bądź wniosków o niewystarczającej wartości merytorycznej, zorganizowany zostanie nabór lub nabory uzupełniające.

Operator opracowuje regulamin konkursu, który określa m.in.: typy kwalifikowanych wnioskodawców, rodzaje kwalifikowanych kosztów, zasady udzielania wsparcia, formalne i merytoryczne kryteria wyboru, harmonogram poszczególnych etapów naboru, dostępną alokację.

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

Dla działań kwalifikowanych objętych niniejszym Programem poziom dofinansowania ze środków Mechanizmów Finansowych EOG 2009-2014 wynosi maksymalnie do 85% kosztów kwalifikowanych dla beneficjentów będących jednostkami sektora finansów publicznych w tym jednostek samorządu terytorialnego. Dla jednostek sektora prywatnego poziom dofinansowania nie może przekroczyć maksymalnie 60% kosztów kwalifikowanych.

Co do zasady, minimalna kwota dofinansowania projektu wynosi 350 tys. euro, zaś maksymalna nie może przekroczyć 550 tys. euro. Wnioskodawca zobowiązany jest do zapewnienia wkładu własnego do projektu. Powyższy zakres dofinansowania uzasadniony jest charakterem działań kwalifikowalnych, potrzebami i możliwościami jednostek samorządu terytorialnego i został skonsultowany zarówno z beneficjentami projektu predefiniowanego jak i potencjalnymi beneficjentami.

Niemniej jednak, zarówno proponowany przez wnioskodawcę poziom dofinansowania jak i ogólna wartość projektu mogą ulec zmniejszeniu jeżeli eksperci przeprowadzający ocenę merytoryczną zaproponują takie rozwiązanie w rekomendacjach dot. dofinansowania projektu. Powodem takich rekomendacji może być przeszacowanie kosztów projektu przez wnioskodawcę; uznanie części kosztów projektu za niekwalifikowane; generowanie przez projekt nadzwyczajnego dochodu netto. Powyższe modyfikacje są dopuszczalne przed podpisaniem pomiędzy Operatorem i wnioskodawcą umowy ws. projektu.

Do katalogu kwalifikowanych wnioskodawców należą: wszystkie instytucje sektora publicznego i prywatnego mające osobowość prawną i działające w interesie publicznym oraz państwowe jednostki budżetowe niemające osobowości prawnej i inne państwowe jednostki organizacyjne.

Wybór projektów

Operator zapewni, iż proces oceny złożonych wniosków aplikacyjnych i wyboru projektów kwalifikujących się do dofinansowania będzie transparentny, bezstronny i wolny od konfliktu interesów podmiotów w nim uczestniczących.

Ustanowiony przez Operatora Komitet ds. Wyboru Projektów, który jest odpowiedzialny za rekomendowanie projektów do finansowania w ramach Programu.

Operator zapewnia:

- uczestnictwo przedstawicieli Komitetu Mechanizmu Finansowego EOG oraz Krajowego Punktu Kontaktowego w posiedzeniach Komitetu w charakterze obserwatorów,
- dostępność dla wszystkich członków i obserwatorów Komitetu materiałów, których treść będzie przedmiotem obrad oraz protokołów z odbytych posiedzeń,
- dostępność dla członków i obserwatorów Komitetu streszczenia w języku angielskim protokołów z jego odbytych posiedzeń.

Operator zapewnia dwustopniową weryfikację wniosków aplikacyjnych:

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

1. formalną, w trakcie której wnioski aplikacyjne weryfikowane są pod kątem spełniania kryteriów administracyjnych i kwalifikowalności;
2. merytoryczną, w trakcie której wnioski aplikacyjne weryfikowane są m.in.: pod kątem realizacji celów i efektów Programu, wykonalności, zasadności, efektywności ekonomicznej, innowacyjności.

1.Ocena formalna

W przypadku stwierdzenia braków, niejasności lub nieprawidłowości Operator, w trakcie przeprowadzania oceny formalnej, powiadomi wnioskodawcę (za pomocą poczty elektronicznej, faxu bądź telefonicznie, zgodnie z danymi wskazanymi we wniosku aplikacyjnym) o możliwości korekty błędów i/lub uzupełnienia dokumentacji aplikacyjnej w ciągu 3 dni roboczych. Dokumenty, które wpłyną po terminie nie będą brane pod uwagę.

Korekcie/uzupełnieniu podlegają następujące błędy/braki:

- kompletność wniosku (z wyjątkiem bezwzględnie wymaganego podpisu/ów osoby/osób upoważnionych do reprezentowania wnioskodawcy) tj. wszystkie pola przewidziane do wypełnienia zostały wypełnione; projekt złożony na piśmie w 2 egzemplarzach i na nośniku elektronicznym w 1 egz.;
- oczywiste omyłki rachunkowe i językowe;
- niezgodność wersji elektronicznej wniosku z wersją papierową (podpis nie podlega żadnym zmianom).

Wnioskodawcy, których wnioski aplikacyjne zostaną odrzucone na etapie oceny formalnej będą poinformowani pisemnie o negatywnym wyniku weryfikacji przez Operatora oraz o możliwości i terminie złożenia odwołania.

W przypadku oceny formalnej funkcjonuje procedura odwoławcza o charakterze dwuinstancyjnym. Instytucją właściwą ws. rozpatrywania odwołań w pierwszej instancji jest Operator, który w celu rozpatrzenia odwołania ponownie analizuje wniosek pod względem formalnym, biorąc pod uwagę argumentację wnioskodawcy, przedstawioną w odwołaniu. Instytucją właściwą ws. rozpatrywania odwołań w drugiej instancji jest KPK.

2.Ocena merytoryczna

Wnioski, które przejdą pomyślnie weryfikację formalną zostaną poddane ocenie merytorycznej dokonywanej w systemie punktowym, podczas której będą one oceniane przez dwóch niezależnych i bezstronnych ekspertów wyznaczonych przez Operatora.

Ocena merytoryczna wniosków aplikacyjnych będzie prowadzona w oparciu o przyjęte przez Komitet ds. Wyboru Projektów kryteria oceny, opublikowane następnie w regulaminie konkursu.

W sytuacji, gdy różnica w punktacji nadanej wnioskowi przez każdego z dwóch ekspertów będzie większa niż 30% wyższego wyniku, Operator wyznaczy do oceny dodatkowego trzeciego eksperta. Wnioskodawcy są informowani o wynikach oceny merytorycznej.

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

W przypadku oceny merytorycznej funkcjonuje procedura odwoławcza o charakterze dwuinstancyjnym. Instytucją właściwą ws. rozpatrywania odwołań w pierwszej instancji jest Operator, który w celu rozpatrzenia odwołania ponownie analizuje wniosek pod względem merytorycznym wraz z pomocą ekspertów, zaangażowanych w wcześniej w jego ocenę, biorąc pod uwagę argumentację wnioskodawcy, przedstawioną w odwołaniu. W miarę potrzeb Operator może zwrócić się o dodatkową opinię niezależnego eksperta.

W drugiej instancji KPK rozpatruje odwołania pod względem m.in. prawidłowości przeprowadzenia oceny merytorycznej. Postępowanie odwoławcze drugiej instancji ma na celu kontrolę oceny projektu pod względem jej zgodności z obowiązującymi przepisami, w tym przyjętą przez Operatora procedurą oceny projektów. Decyzja KPK jest ostateczna i nie przysługuje od niej środek odwoławczy.

Po zakończeniu procedury odwoławczej Operator przygotowuje propozycję listy rankingowej wniosków rekomendowanych do finansowania według punktacji przyznanych przez ekspertów i przedkłada Komitetowi ds. Wyboru Projektów. Projekty przekazane Komitetowi po ocenie merytorycznej będą zawierała uzasadnienie wraz z rekomendacją dla wybranych wniosków. Komitet po przeprowadzeniu analizy propozycji listy rankingowej, może w uzasadnionych przypadkach zmienić kolejność projektów kwalifikujących się do wsparcia, znajdujących się na liście. Uzasadnienie dla zmiany wprowadzonej przez Komitet w liście rankingowej powinno być załączone do protokołu z posiedzenia Komitetu. W przypadku, gdy zmiana wprowadzona przez Komitet wiązać się będzie z odrzuceniem projektu rekomendowanego wnioskodawca, którego dotyczy ta sytuacja, powinien on zostać poinformowany przez Operatora na piśmie o przyczynach decyzji podjętej przez Komitet.

Poza podstawową listą projektów rekomendowanych, Komitet wskazuje również projekty, które powinny znaleźć się na liście rezerwowej.

Operator sprawdza, czy rekomendacje Komitetu ds. Oceny Projektów są zgodne z zasadami i celem Programu.

Następnie, Operator informuje wnioskodawców o rezultatach oceny oraz opublikuje na stronie internetowej Programu zatwierdzoną listę rankingową.

Wdrażanie projektu

pozytywna decyzja Komitetu ds. Oceny Projektów dot. finansowania projektu i tym samym zamieszczenie go na liście rankingowej jest podstawą do podpisania między Operatorem a wnioskodawcą umowy ws. projektu.

Operator, niezwłocznie po zatwierdzeniu przez Komitet listy rankingowej finansowanych projektów przekazuje do wnioskodawcy umowę ws. projektu, która określa warunki jego wdrażania. W przypadku, akceptacji warunków umowy jest ona podpisywana przez strony. W przypadku braku akceptacji przez wnioskodawcę warunków umowy Komitet podejmuje decyzję w sprawie przyznania dofinansowania projektowi/projektom wskazanemu/nym na liście rezerwowej.

Zarządzanie finansowe

Ze względu na charakter i przedmiot Programu, który jest skierowany głównie do jednostek samorządu terytorialnego nie przewiduje się, aby zarówno Program jak i projekty wybrane w konkursie otwartym generowały zyski. Zarówno Program jak i projekty nie są nastawione na

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

osiągnięcie zysku. Niemniej jednak, wnioskodawcy przygotowujący projekty w ramach procedury konkursowej w Programie będą zobowiązani do wypełnienia w formularzu aplikacyjnym odpowiedniej części dotyczącej możliwości generowania przez projekt zysków nadzwyczajnych.

Zgodnie z przepisami prawa krajowego, w szczególności ustawy o finansach publicznych, Operator Programu nie zakłada osobnego rachunku bankowego dla środków pochodzących z Mechanizmów Finansowych. Wyodrębniony rachunek bankowy na środki Mechanizmów Finansowych dla niniejszego programu będzie prowadzony na poziomie Ministerstwa Finansów, natomiast płatności na rzecz beneficjentów będą przekazywane przez Operatora ze środków budżetu państwa.

Płatności na rzecz beneficjentów będą realizowane po akceptacji przez Operatora przedłożonego przez beneficjenta wniosku o płatność z niezbędnymi dokumentami potwierdzającymi poniesienie wydatków. Wnioski o płatność składane przez beneficjenta będą dostarczały informacji nt. rzeczowej realizacji projektu oraz postępu finansowego. Wnioski o płatność złożone przez beneficjenta, będą podstawą do przygotowania zbiorczych raportów okresowych, rocznych i końcowych, przekazywanych za pośrednictwem DIC do BMF. Wnioski przekazywane przez beneficjenta będą weryfikowane przez Operatora w oparciu o listy sprawdzające. Zaakceptowany wniosek o płatność będzie podstawą przekazania środków na konto beneficjenta.

Płatności w ramach projektu na rzecz beneficjenta będą miały formę zaliczkową oraz refundacją w przypadku ostatniej płatności. Pierwsza zaliczka wnioskowana przez beneficjentów (wskazywana we wniosku aplikacyjnym) może wynieść maksymalnie 20% uzasadnionych szacunkowych wydatków w ramach projektu. Następnie, beneficjent może wnioskować do Operatora o kolejne środki (w wysokości uzasadnionej harmonogramem wydatków i rzeczywistymi potrzebami realizacji projektu) po wydatkowaniu co najmniej 70% poprzedniej zaliczki. Kwota w wysokości 5% kwoty dofinansowania zostanie wstrzymana do czasu zatwierdzenia przez PO ostatnich dokumentów sprawozdawczych w ramach projektu.

Operator Programu, beneficjent projektu predefiniowanego oraz beneficjenci projektów konkursowych będą stosować zasady dot. wkładu rzeczowego wynikające z Regulacji, w szczególności z artykułu 5.4 powyższego dokumentu.

Zmiany w projektach

W trakcie przeprowadzania oceny formalnej i merytorycznej nie przewiduje się możliwości zmian w projektach, z wyłączeniem procedury poprawek/ uzupełnień w ciągu 3 dni roboczych na etapie ewaluacji formalnej.

W przypadku projektów rekomendowanych do finansowania, które znalazły się na liście rankingowej, a dla których nie zostały jeszcze podpisane umowy ws. projektu, Operator, na podstawie rekomendacji Komitetu ds. Oceny Projektów, ma prawo modyfikacji projektu polegającej między innymi na zmniejszeniu wnioskowanego poziomu finansowania projektu.

Powyższy Komitet zaleca zmiany w finansowaniu projektów na podstawie rekomendacji ekspertów merytorycznych przede wszystkim w przypadku jeśli wnioskodawca przeszacował koszty realizacji projektu, konieczne jest dostosowanie wnioskowanego finansowania do pułapów

Propozycja Programu: Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

dopuszczalnej pomocy publicznej lub konieczna jest korekta wnioskowanego finansowania w związku z generowaniem przez projekt nadzwyczajnego dochodu.

W przypadku projektów wdrażanych, dla których podpisano już umowy ws. projektu, przewiduje się modyfikacje projektu na wniosek beneficjenta i modyfikacje na wniosek Operatora. Zakres powyższych modyfikacji może dotyczyć aspektów finansowych (np. przesunięcia pomiędzy działaniami lub kategoriami wydatków, zagospodarowania powstałych oszczędności), harmonogramu realizacji całego projektu lub jego poszczególnych etapów.

W przypadku modyfikacji wnioskowanej przez beneficjenta, Operator podejmuje decyzję o jej akceptacji lub odrzuceniu po przeanalizowaniu zakresu i zasadności zgłoszonej modyfikacji oraz jej wpływu na osiągnięcie celów i rezultatów projektu.

Dopuszcza się wprowadzenie w projekcie modyfikacji na wniosek Operatora. Dotyczy to sytuacji, w których konieczność taka wynika z rezultatów przeprowadzonej kontroli stanu realizacji Projektu przez Operatora. Modyfikacje proponowane przez Operatora mają charakter działań zaradczych i naprawczych służących osiągnięciu celów i rezultatów projektu.